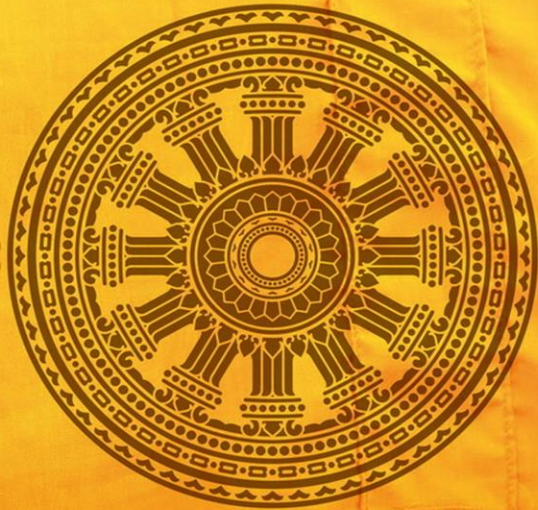

ธรรมเนียมสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

ธรรมเนียม สุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๐๐ น.
สำหรับเจ้าหน้าที่ ศูนย์อนามัยที่ ๖ ชลบุรี

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

๑

- ทำไมต้องมี “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

๒

- ทำความรู้จักกับ “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

๓

- กรอบแนวคิดในการขับเคลื่อน “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐” ภายใต้พระธรรมวินัย

๔

- โครงสร้างของ “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

๕

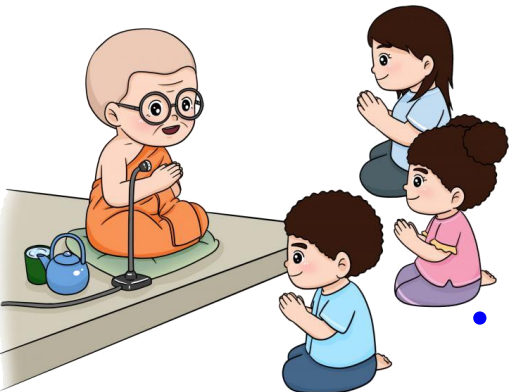
- “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ” กับการปฏิรูปพระพุทธศาสนา

๖

- ประโยชน์จาก “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ”

๑. ทำไมต้องมี “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

- พระสงฆ์ขาดความรู้ ทักษะ ในการทำงาน พัฒนาชุมชน
- พระสงฆ์ขาดโอกาสในการเข้าร่วมการพัฒนาชุมชน

- บุคลากรของสถานพยาบาล ขาดความรู้ที่แท้จริงในการดูแล พระสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัย
- อาหารที่ถวายไม่ถูกสุขลักษณะ และมีคุณค่าน้อย

สถานการณ์และแนวโน้ม

๐๑

พระสงฆ์ส่วนใหญ่อาพาธด้วยโรคเรื้อรัง เบาหวาน
ความดันโลหิตสูง หัวใจขาดเลือด ไตวายเรื้อรัง

๐๒

พระสงฆ์มีน้ำหนักเกินเกณฑ์ถึง ๔๕% รัฐบาลต้องเสีย
ค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาล ๕๖ ล้านบาทต่อปี

๐๓

การรับการรักษาพยาบาล ดัดจริตเรื่องข้อปฏิบัติ
ของสงฆ์ และไม่ได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่อย่างดีพอ

๐๔'

พื้นที่ภายในวัดและกัณฐะไม่เอื้อต่อการออกกำลังกาย

๐๕'

สภาพแวดล้อมภายในวัด เสี่ยงต่อการเกิดโรค
เพราะไม่ค่อยสะอาด

พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาวะ

๒๐ ธ.ค. ๕๕

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ครั้งที่ ๕ มติที่ ๗ พระสงฆ์
กับการพัฒนาสุขภาวะ

๒๙ ก.พ. ๕๙

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่
๐๕/๒๕๕๙ มติที่
๑๔๒/๒๕๕๙ เรื่อง รายงาน
การประชุมการขับเคลื่อน
มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ครั้งที่ ๕ มติ ๗ พระสงฆ์กับ
การพัฒนาสุขภาวะ

๒๐ มี.ค. ๖๐

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่
๐๗/๒๕๖๐ มติที่
๑๙๑/๒๕๖๐ เรื่อง การ
ดำเนินงานพระสงฆ์กับ
การพัฒนาสุขภาวะ

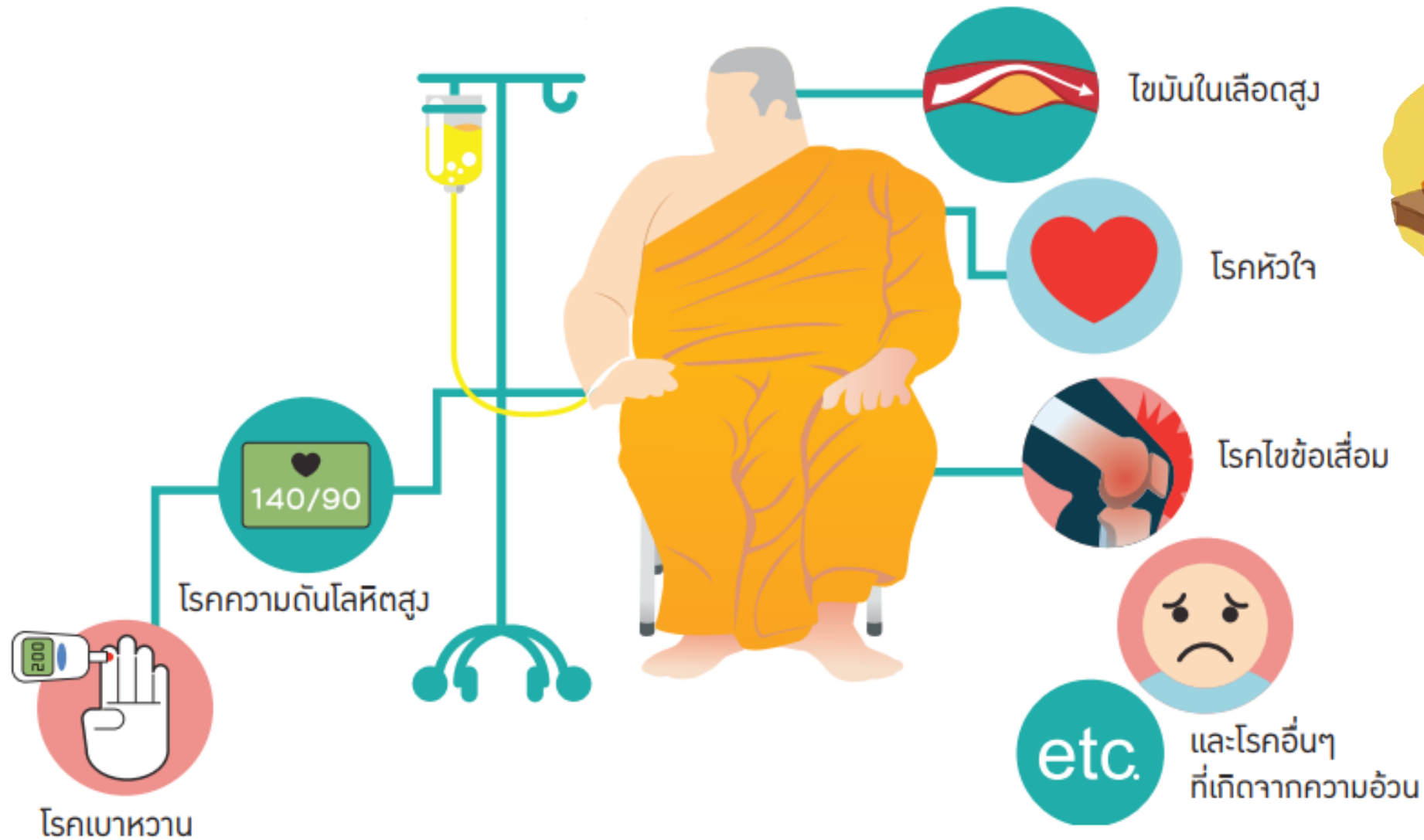
๓๐ พ.ย. ๖๐

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่
๒๘/๒๕๖๐ มติที่
๖๘๕/๒๕๖๐ เรื่องการ
จัดทำธรรมนูญสุขภาพ
พระสงฆ์แห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒๐ ธ.ค. ๖๐

พระพรหมวชิรญาณ
ประธานกรรมการฝ่ายสา
ธารณสงเคราะห์ของมหา
เถรสมาคม ประกาศ
ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ใน
งานสมัชชาสุขภาพ
แห่งชาติครั้งที่ ๑๐

โรคที่พบบ่อยในพระสงฆ์

๒. ทำความรู้จักกับ “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

“ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐” คือ ข้อตกลงร่วม หรือ กติกาที่เป็นเจตจำนงและพันธะร่วมของพระสงฆ์ คณะสงฆ์ ชุมชน สังคม และ หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อเป็นกรอบและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในทุกระดับและส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม

ธรรมนูญ สุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๖๐

ธรรมนูญ มาจาก ธรรม+มนุญ (ธม+มนุญ) ซึ่งแปลว่า เป็นที่พอใจ
ของทุกฝ่าย เป็นที่ยุติของทุกฝ่าย สิ่งที่น่าพอใจโดยรวม สะท้อนการมีส่วนร่วม
และเห็นร่วมกัน

จัดทำขึ้นภายใต้มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ มติที่ ๑๙๑/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินงานพระสงฆ์
กับ การพัฒนาสุขภาพที่กำหนดให้ดำเนินการวัดส่งเสริมสุขภาพและ ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการ
ส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ทั่วประเทศ ตามหลักการของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ

๓. กรอบแนวคิดในการขับเคลื่อน“ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐” ภายใต้พระธรรมวินัย

๔. โครงสร้างของ“ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

ศัพท์น่ารู้ตาม“ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์ระดับพื้นที่	หมายความว่า กรอบทิศทาง หรือข้อตกลงร่วม หรือกรอบกติการ่วมที่พระสงฆ์ คณะสงฆ์ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาสุขภาพในระดับพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นประเด็นทางสุขภาพเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ หรือทุกประเด็นในธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ โดยหัวใจสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์คณะสงฆ์ วัด ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการออกแบบ พัฒนา ขับเคลื่อน และทบทวนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์ระดับพื้นที่ร่วมกัน
คณะสงฆ์	หมายความว่า บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พระสงฆ์	หมายความว่า พระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทอย่างถูกต้องตามพระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งนี้ ในธรรมนูญฉบับนี้ ให้รวมถึงสามเณรด้วย
พระคิลานุปัฏฐาก	คือ ผู้ปฏิบัติดูแลพระสงฆ์อาพาธ รวมทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การควบคุมโรค และการจัดการปัจจัยที่คุกคามสุขภาพของพระสงฆ์ด้วย
พระธรรมวินัย	หมายความว่า ข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามต่างๆที่แสดงและบัญญัติไว้ในพระไตรปิฎก ตลอดถึงพระคัมภีร์รุ่นหลังมีอรรถกถา เป็นต้น

ศัพท์น่ารู้ตาม“ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐” (ต่อ)

สุขภาพ	หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิตทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล (พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐)
สุขภาวะ	หมายความว่า ภาวะที่บุคคลมีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี มีความเมตตา กรุณา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การมีสุขภาวะเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม โดยเริ่มจากตนเอง ไปสู่ครอบครัวชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและอื่นๆ (ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๙)
สุขภาพทางปัญญา	หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่มีความรู้ทั่วความรู้เท่าทัน และความเข้าใจ อย่างแยกแยะได้ในเหตุผลแห่งความดี ความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ความมีจิตอันดีงามและเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ (ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๙)

หมวดที่ ๑ ปรัชญาและแนวคิดหลักของธรรมานุสสุภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

- สุขภาวะทางกาย (กายภาวนา)
- ทางจิต (จิตตภาวนา)
- ทางสังคม (ศีลภาวนา)
- ทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)

สุขภาวะของพระสงฆ์
(ภาวะที่เป็นสุขของพระสงฆ์)

ส่งเสริมให้พระสงฆ์ดูแล
สุขภาพ

- ยึดหลักพระธรรมวินัย ชุมชนและสังคมดูแลอุปฐากพระสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัย และให้พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม

- ใช้ทางธรรมนำทางโลก
ครอบคลุมปัจจัย ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านข้อมูล ด้านการพัฒนา ด้านบริการ สุขภาพ และสวัสดิการด้านการวิจัยและพัฒนา

ขับเคลื่อนสุขภาวะของ
พระสงฆ์

หมวดที่ ๒ พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย

พระสงฆ์พึงมีความรอบรู้ ด้านสุขภาพตนเอง

- อาหาร
- การรักษาสุขภาพ
- กิจกรรมทางกาย
- สภาพแวดล้อม
- การพักผ่อนที่เหมาะสม
- การฝึกฝนพัฒนาจิตและปัญญา

พระสงฆ์พึงดูแลสุขภาวะ

- อุปัชฌาย์ อาจารย์และ
สหธรรมิกในขณะ
อาพาธด้วยการ
รักษาพยาบาล การดูแล
อาหาร สภาพแวดล้อม
และการพักผ่อนอย่าง
เหมาะสม เป็นต้น

วัดพึงจัดระบบการดูแล สุขภาพ

- พระสงฆ์
- กุฎิสงฆ์
- อาพาธ
- บนพื้นฐานของหลักพระ
ธรรมวินัยที่เกื้อกูลต่อ
การฝึกฝนพัฒนาตนเอง

วัดพึงจัดให้มีระบบและ กลไก

- การสร้างเสริมสุขภาพ
การจัดสภาพแวดล้อมที่
เหมาะสม
- ป้องกันปัจจัยเสี่ยงด้าน
สุขภาพและปัจจัย
คุกคามสุขภาพภายใน
วัด

หมวดที่ ๒ พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย (ต่อ)

พึงส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรู้

- สร้างความเข้าใจระบบบริการสาธารณสุขและชุดสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานในระบบหลักประกันสุขภาพ

คณะสงฆ์แต่ละระดับพึงให้การส่งเสริมและสนับสนุน

- พัฒนาศักยภาพในการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพพระสงฆ์ที่เฝ้าต่อพระธรรมวินัย ด้วยการจัดทำระบบฐานข้อมูล องค์ความรู้ กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพในรูปแบบต่างๆ
- ส่งเสริมเรื่องการนำความรู้ภูมิปัญญาด้านสุขภาพตามหลักพระธรรมวินัยมาใช้ในการดูแลสุขภาพ

คณะสงฆ์พึงส่งเสริมให้มีพระคิลานุปัฏฐาก

- คอยดูแลและเสริมสร้างสุขภาพตนเอง อุปัชฌาย์ อาจารย์และสหธรรมิก ที่เฝ้าต่อพระธรรมวินัย

พระคิลานุปัฏฐาก

พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด (อสว.)

พระธรรมวินัย

คือ หัวใจหลักด้านสุขภาพ

สถานการณ์สุขภาพ

อาหารและการรักษา

สิทธิและหน้าที่ของพระสงฆ์

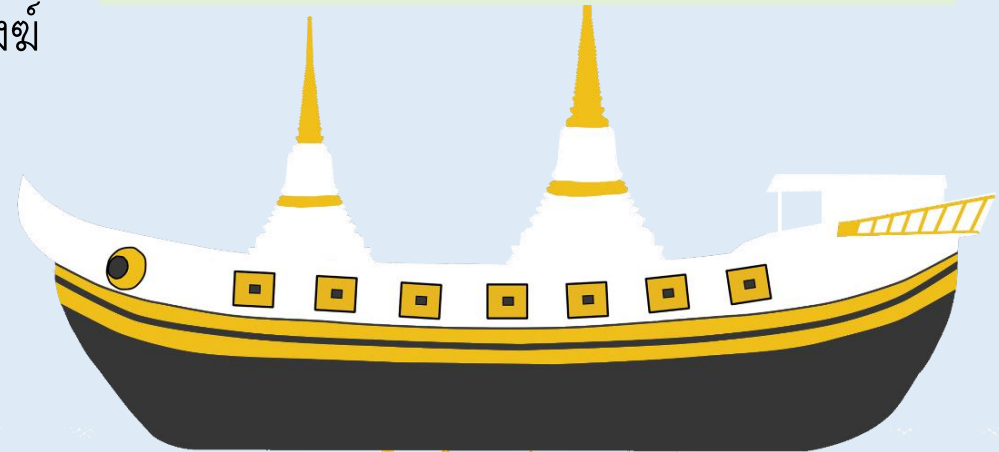

อาโรคยปรมา ลาภา

ว่าด้วยอานิสงส์

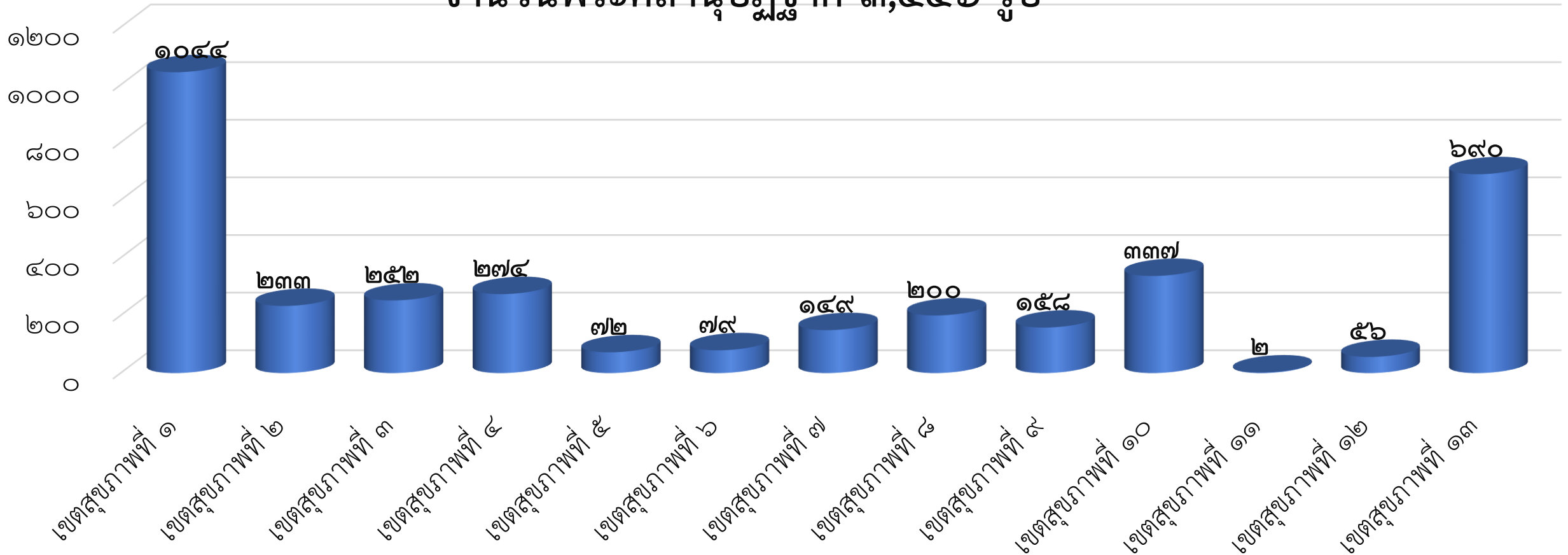
การดูแลพระสงฆ์อาพาธ

พระคิลานุปัฏฐาก คือ ผู้ปฏิบัติดูแล
พระสงฆ์อาพาธ รวมทั้งการสร้าง
เสริมสุขภาพการป้องกันโรค การ
ควบคุมโรค และการจัดการปัจจัยที่
คุกคาม สุขภาพของพระสงฆ์ด้วย

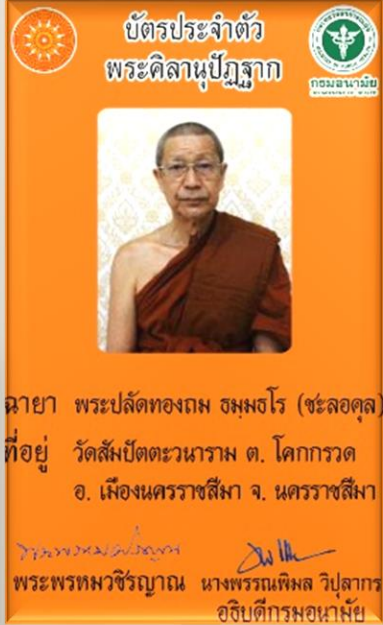
ผลการดำเนินงานพระคิลานุปัฏฐาก พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๒

จำนวนพระคิลานุปัฏฐาก ๓,๕๔๖ รูป

ผลการดำเนินงานพระคิลานุปัฏฐาก พ.ศ. ๒๕๖๒

บัตรประจำตัว
พระคิลานุปัฏฐาก

filed

พัฒนาคู่มือแนวทางการ
อบรมพระคิลานุปัฏฐาก
๗๐ ชั่วโมง และระยะสั้น
๓๕ ชั่วโมง

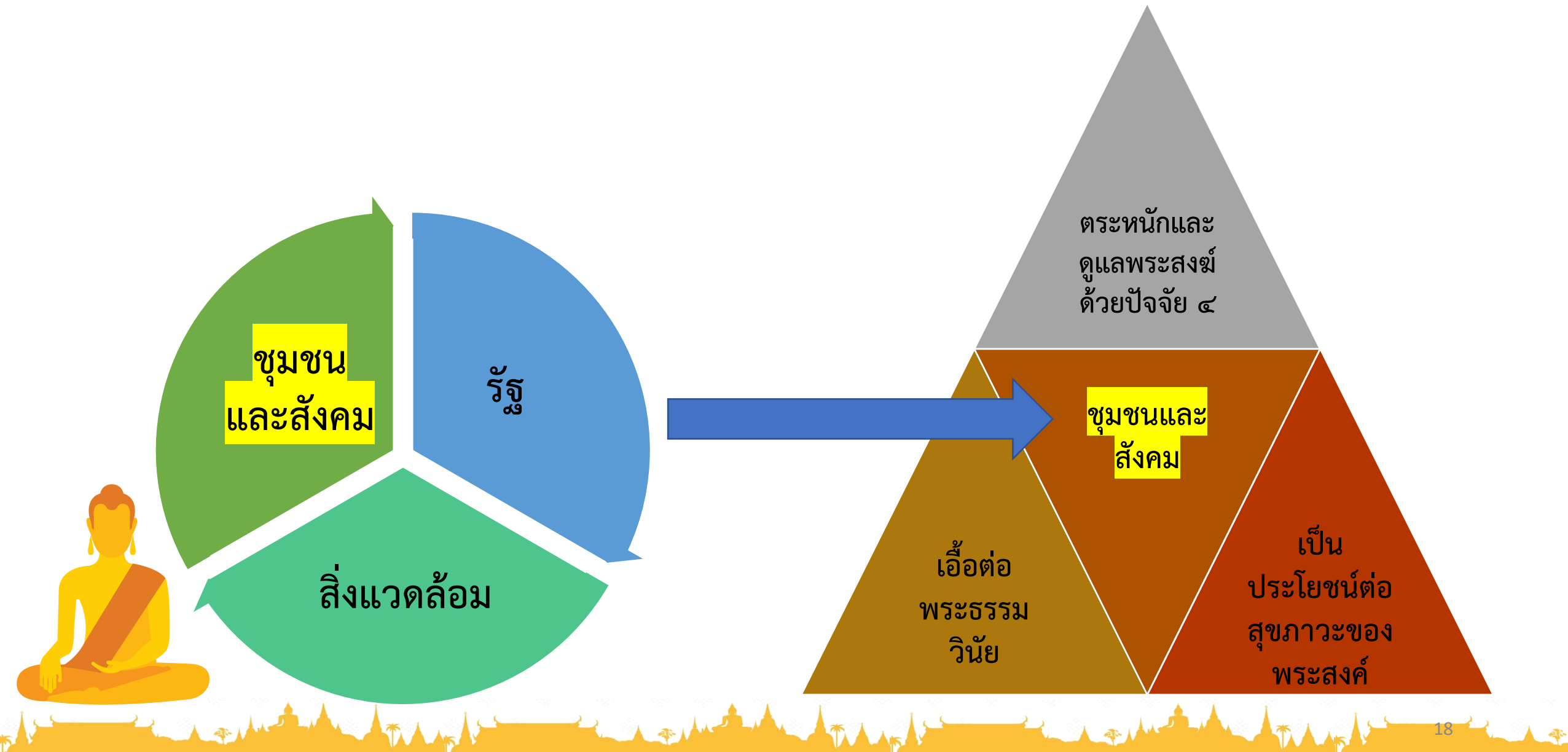

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH
คู่มือแนวทางการอบรม
หลักสูตรการอบรมพระคิลานุปัฏฐาก
(พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.) ขั้นต้น
หลักสูตร ๓๕ ชั่วโมง

โดย สำนักอนามัยผู้สูงอายุ
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
พ.ศ. ๒๕๖๒

หมวดที่ ๓ ชุมชนและสังคมกับการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ที่ต้องตามหลักพระธรรมวินัย

หมวดที่ ๓ ชุมชนและสังคมกับการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ที่ต้องตามหลักพระธรรมวินัย (ต่อ)

หมวดที่ ๓ ชุมชนและสังคมกับการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ที่ต้องตามหลักพระธรรมวินัย (ต่อ)

หมวดที่ ๔ บทบาทพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม

ชุมชนและสังคมส่งเสริมให้พระสงฆ์และ
คณะสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้าง
สุขภาวะทุกมิติ

คณะสงฆ์แต่ละระดับพึงกำหนดนโยบาย
มาตรการและแผนงาน ให้วัดและพระสงฆ์มี
บทบาทในการดูแลและเสริมสร้างสุขภาวะของ
ชุมชนและสังคม

คณะสงฆ์พึงใช้หน่วยอบรมประชาชน
ประจำตำบล (อปต.) หรือแต่ละระดับ
เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อสังคมเป็นกลไกใน
การขับเคลื่อนฯ

รัฐสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วน
ร่วมกันพัฒนาและจัดตั้งวัดส่งเสริมสุขภาพ
เพื่อสนับสนุนให้เกิดกลไกการดูแลสุขภาพ
ของชุมชนและสังคมโดยพระสงฆ์อย่างเป็น
รูปธรรมและต่อเนื่อง

รัฐและชุมชนพึงเสริมสร้างความเข้มแข็ง
และมีมีส่วนร่วมของวัด พระสงฆ์และคณะ
สงฆ์

หมวดที่ ๕ การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติสู่การปฏิบัติ

คณะสงฆ์พึงจัดให้มี
กลไกระดับชาติ
ประกอบด้วย

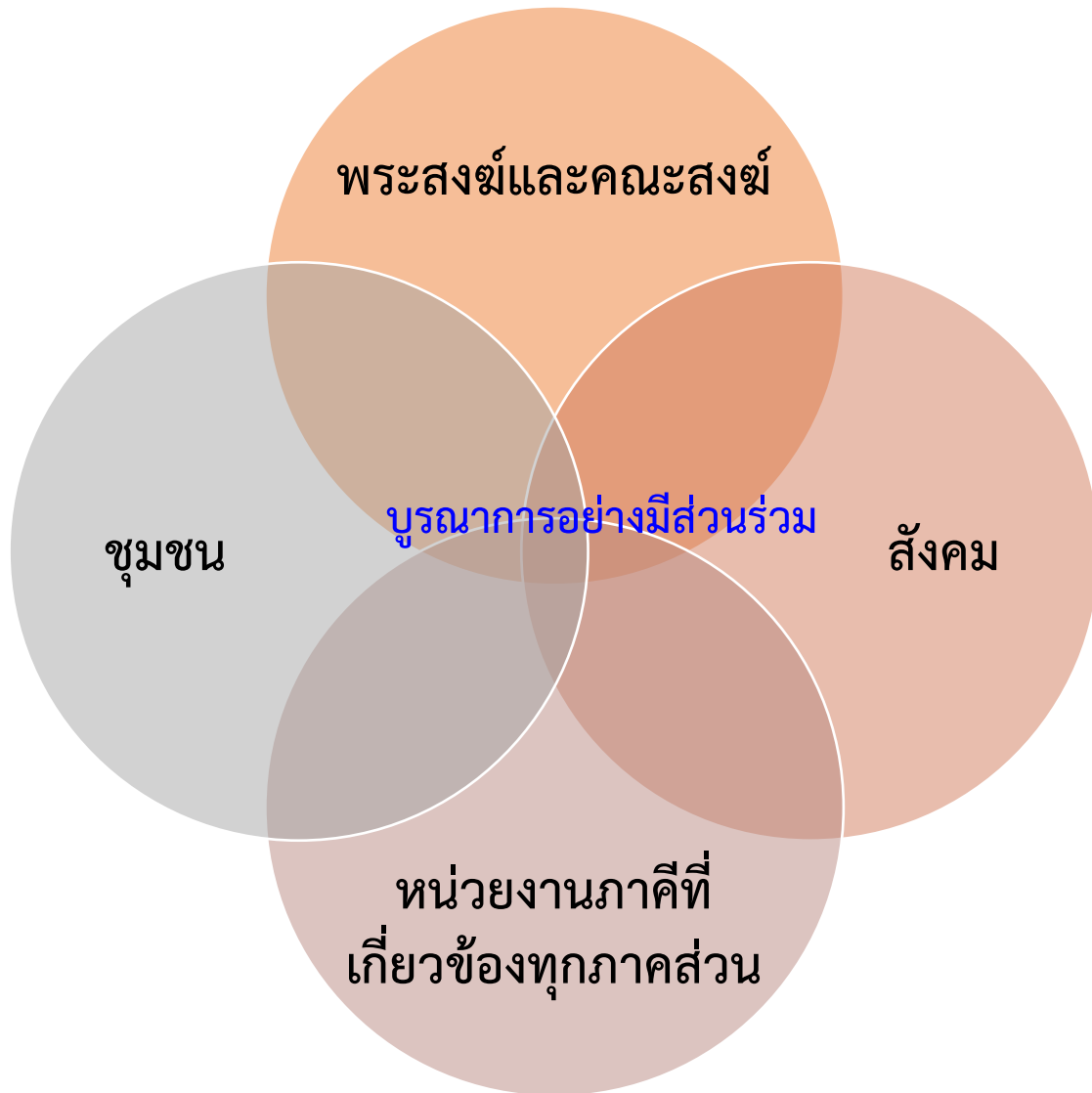
- คณะสงฆ์ ภาครัฐ
องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น
สถาบันการศึกษา
ทุกระดับ

ทำหน้าที่กำหนด
ทิศทาง บูรณาการ
สนับสนุนให้เกิดการ
ขับเคลื่อน ติดตาม
และประเมินผล
ธรรมนูญสุขภาพ
พระสงฆ์แห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๖๐

ส่งเสริม สนับสนุน
กลไกในระดับพื้นที่
ให้ทำหน้าที่ขับเคลื่อน
ธรรมนูญสุขภาพ
พระสงฆ์แห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๖๐ สู่
การปฏิบัติ

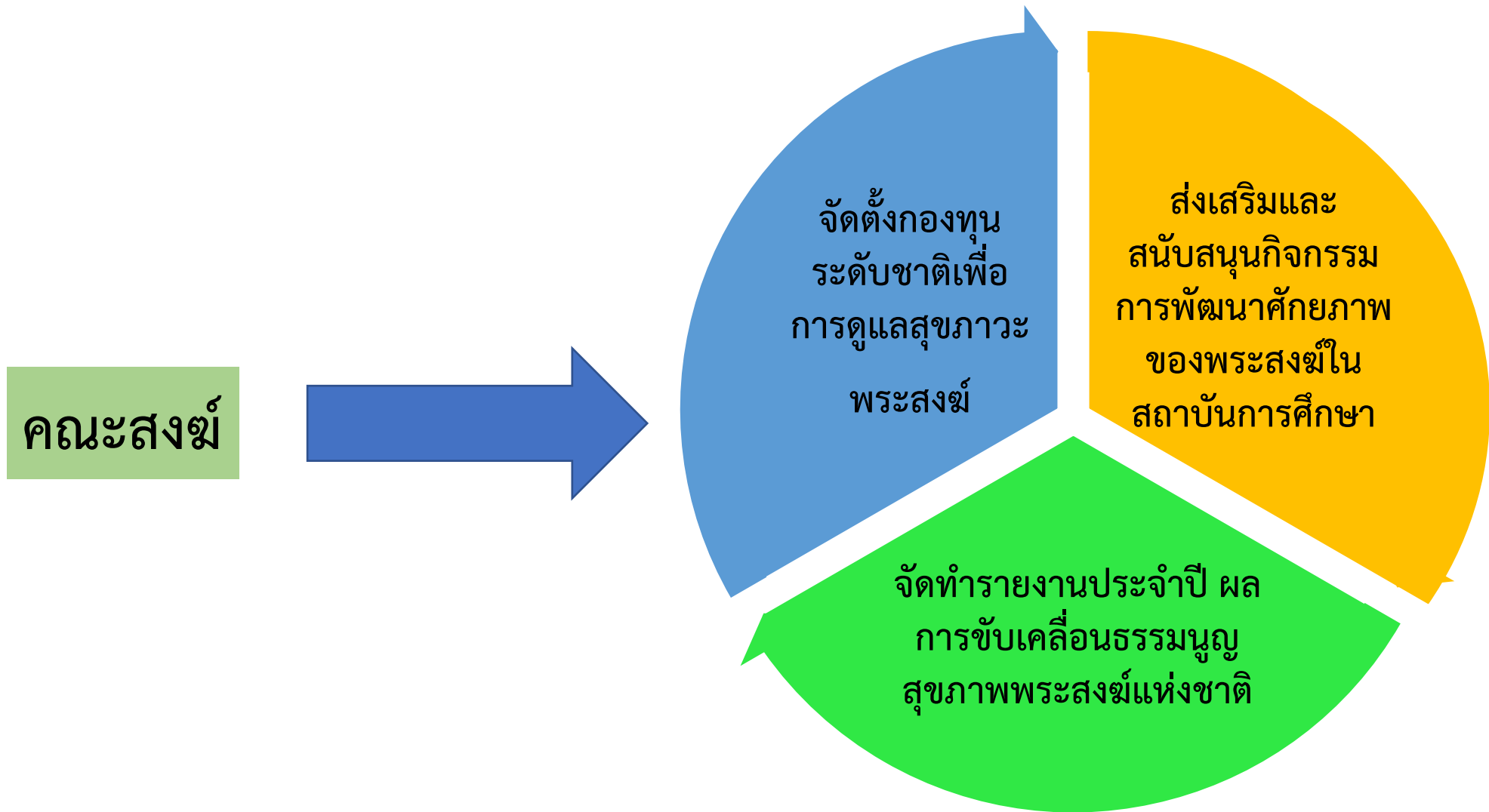
หมวดที่ ๕ การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ร่วมกันใช้ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสุขภาพพระสงฆ์ ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน

สามารถจัดทำธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์ระดับพื้นที่ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติพุทธศักราช ๒๕๖๐ และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

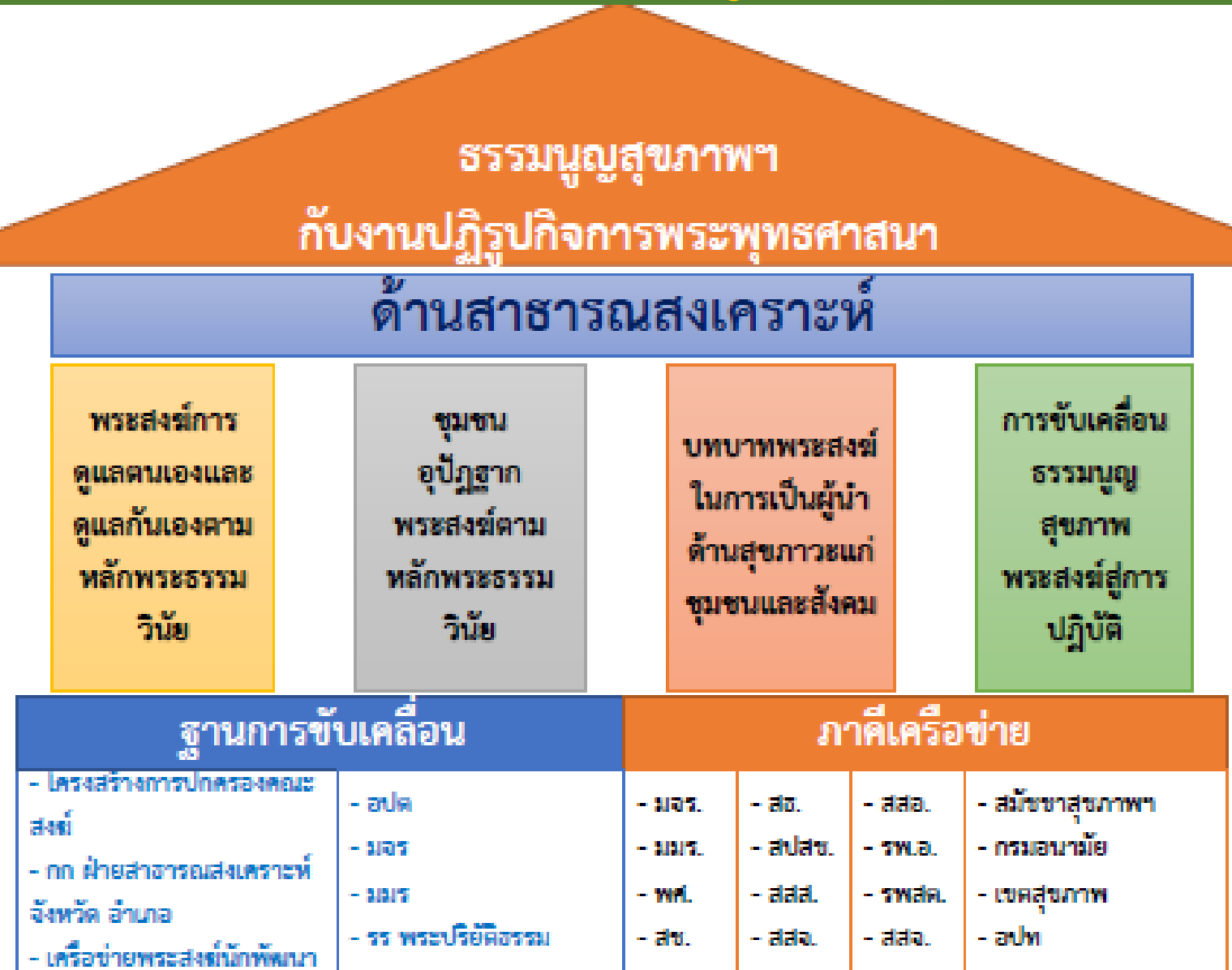
หมวดที่ ๕ การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

หมวดที่ ๕ การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

๕.ธรรมเนียมบุญสุภาพพระสงฆ์แห่งชาติ” กับการปฏิรูปพระพุทธศาสนา

๖. ประโยชน์จาก “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ”

๑.

- เกิดธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ และมีการกำหนดกลไกการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ โดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๒.

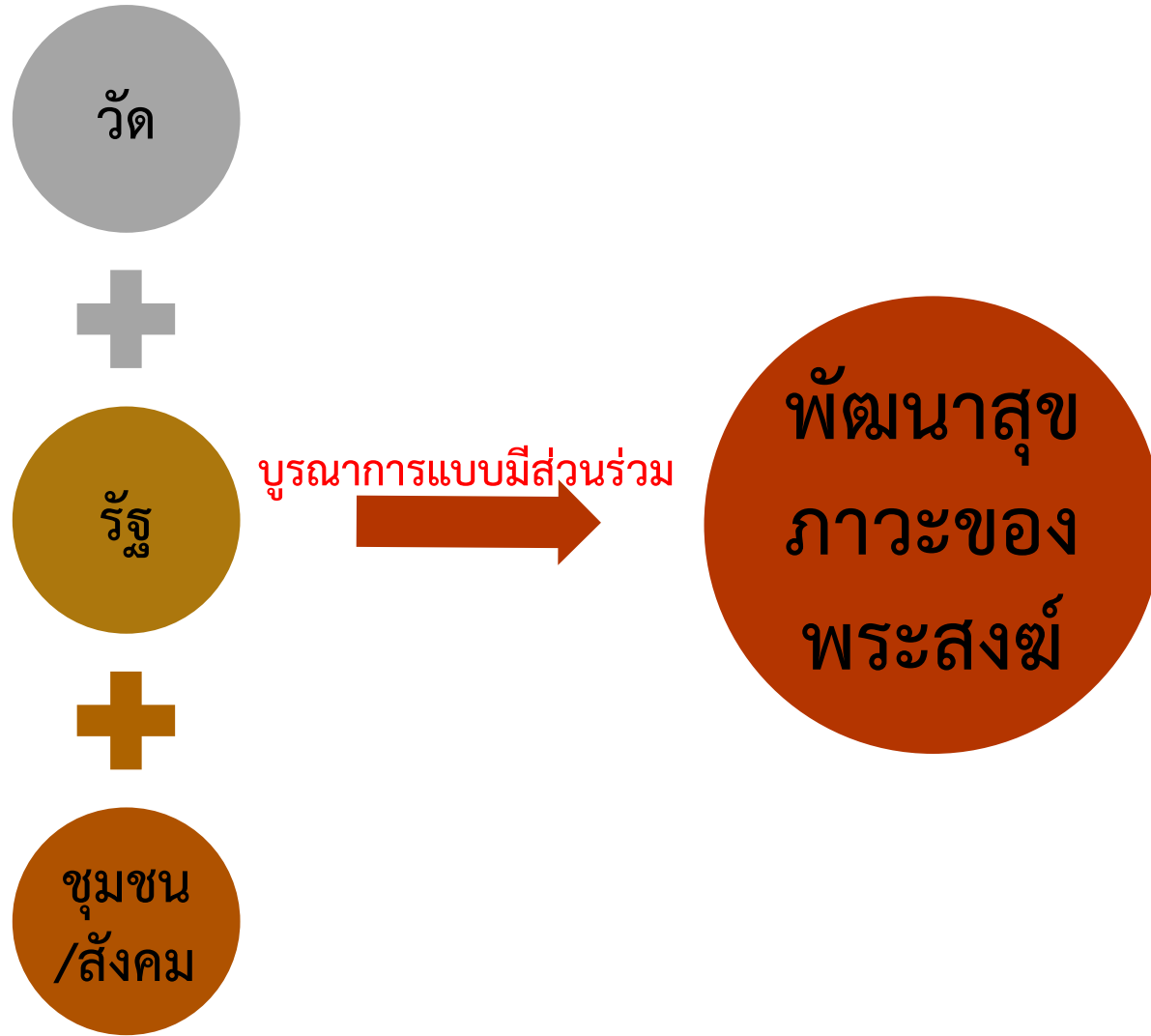
- คณะสงฆ์ตระหนักถึงความสำคัญและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

๓.

- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างพุทธบริษัทในการสนับสนุนและดูแลสุขภาพองค์รวมพระสงฆ์ในทุกระดับอย่างบูรณาการรวมทั้งบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน

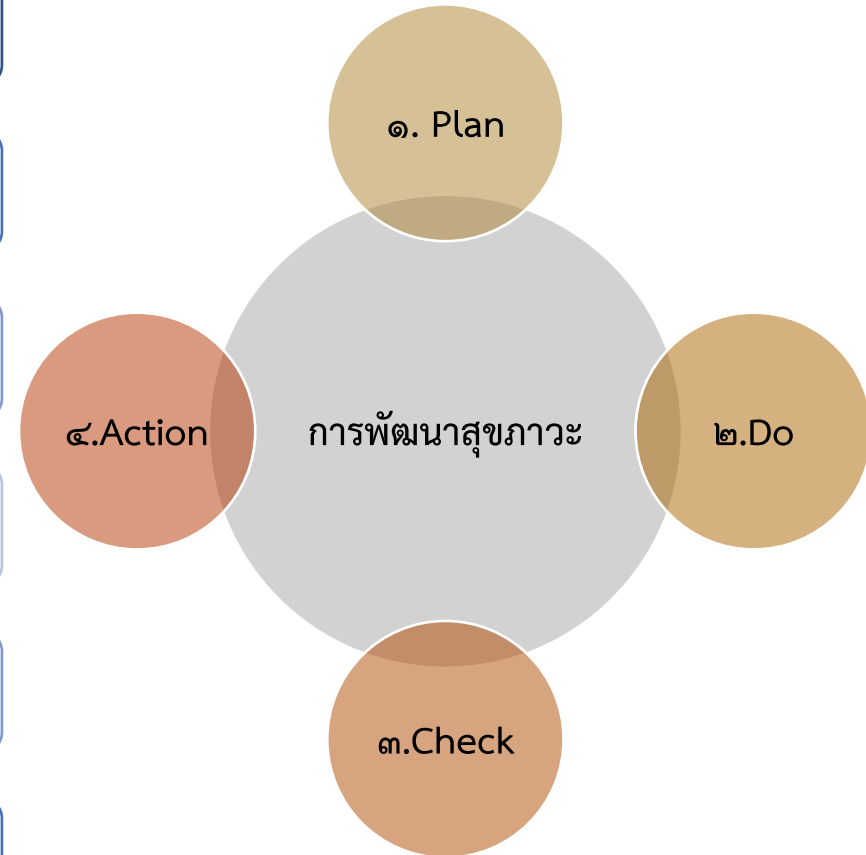
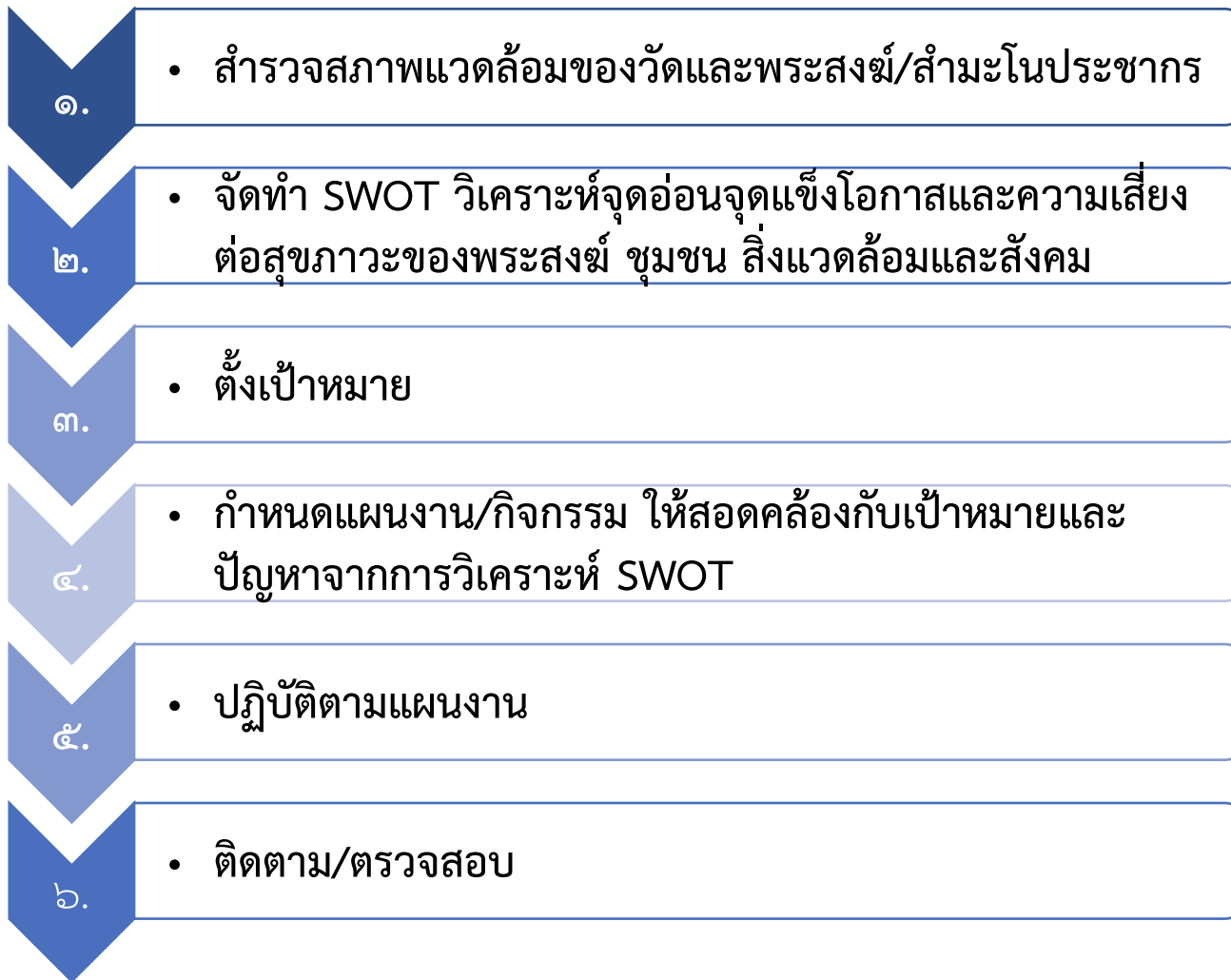
ธรรมนูญฉบับนี้ มิใช่เป็นเพียงธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ แต่จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดพระศาสนา ให้อยู่สืบไป “พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข”

ขั้นตอนการขับเคลื่อนด้านการพัฒนาสุขภาวะของพระสงฆ์“ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ”

“พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข”

ขั้นตอนการขับเคลื่อนด้านการพัฒนาสุขภาวะของพระสงฆ์“ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ” (ต่อ)

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

สำหรับท่านที่มีข้อสงสัย

